

Bestuur der Afdeeling Roeselare voor 1878-1879.

A. CORNETTE, *voorzitter*; H. DE GRENDELE-VAN DE ZANDE, *ondervoorzitter*; H. DIRKX, *boekbewaarder*; EMIEL DE KEYSER, *schrijver*; JULIUS VAN DEN BERGHE, D. DENYS-KERKHOF en JUL. MUYLLE, *bestuursleden*.

Verslag van het Bestuur der Afdeeling Nieupoort.

(OCTOBER 1877 — OCTOBER 1878.)

Konden wij het vorige jaar een verslag uitbrengen van eene Afdeeling van het Willems-Fonds, zeker was het ver van ons te denken, dat wij hier, in ons klein stadje, zoo veel nut hadden kunnen stichten en zooveel bijval zouden gevonden hebben.

Leden. — Indien wij niet, door verandering van woonst of overlijden, eenige onzer inschrijvers hadden verloren, zou ons ledental tot 87 zijn gestegen; doch door die onvoorziene omstandigheden bestaat onze Afdeeling slechts uit 72 leden.

Zeker is dit getal moeilijk te vergrooten, want, tot ons innig leedwezen, moeten wij bekennen dat ook hier nog vele vijanden zijn van alles wat kan bijbrengen tot volks-onderricht en volksbeschaving.

Openbare voordrachten. — Gedurende den afgelopen winter hebben er vier openbare volksvoordrachten plaats gehad, te weten :

28 oktober, *Het huiselijk geluk*, door den heer V. VAN WILDER, van Gent.

2 december, *Hoe men een volk verarmt en ontzenuwt*,
door den heer J. VEDERS, van Antwerpen.

6 januari, *Benjamin Franklin*, door den heer P. DE MEY,
van Brugge.

3 februari, *Onze volkshelden en hunne verheerlijking*,
door den heer J. SABBE, van Brugge.

Optuisteringen. — Al deze voordrachten werden vooraf-
gegaan en opgevolgd van een muzikaal gedeelte, waarbij
het Philharmoniegenootschap en de Koorzangmaatschappij
de Havenzonen ons op eene waardige wijze behulpzaam
zijn geweest.

Bij geen enkel dezer feesten heeft het aan nieuws-
gierigen en belangstellenden, zoo min als aan kunstminnen-
den ontbroken. Integendeel mogen wij met genoegen
mededeelen dat de ruime Stadszaal, ons welwillend ter be-
schikking gesteld, meermalen de toegestroomde menigte
niet kon bevatten.

Voordrachten onder leden. — Even als het vorige be-
stuurjaar hebben er wederom voordrachten plaats gehad,
alleen voor de leden en hun huisgezin toegankelijk, te
weten :

7 oktober, *John Cockerill*, door den heer D. JACQUART.

18 november, *Vlaanderens verleden, heden en toekomst*,
door den heer J. VANDER EECKEN.

26 december, *Iets over het verval der Vlaamsche en den
voorspoed der Waalsche provinciën van België*, door den
heer E. VAN DRIESCHE, van Brussel.

27 januari, *Alle Belgen zijn gelijk voor de wet*, door den
heer J. RINGOOT.

28 april, *Vrijheid, Wetenschap en Waarheid*, door den
heer P. DE SWARTE.

Sprekers. — Ook deze voordrachten hebben haar nut
gesticht; is het niet omdat het vrije woord, dat daar klonk,

den verstompten geest van menig onwetende heeft wakker geschud, dan toch omdat hierdoor de lust tot het houden van voordrachten door de leden onzer Afdeeling meer en meer is ontstaan, en wij weldra het genoegen zullen hebben, uit ons midden apostels voor de Vlaamsche beweging en onderwijs en beschaving te zien optreden.

Wekelijksche zangoefeningen. — Telt onze Afdeeling reeds leden, die zich oefenen in het houden van redevoeringen of voordrachten, wij wenschten ook méér personen in ons midden te hebben, die zich op het muzikaal terrein zouden bekwamen, ten einde hierdoor de openbare voordrachten zoo aantrekkelijk mogelijk te maken. Om tot dit doel te geraken, werden gedurende het wintertijdstip regelmatige bijeenkomsten belegd voor het aanleeren van zang- of muziekstukken. Hoewel het aangename stonden waren die wij daar, bezield met dezelfde gevoelens, in broederlijke vereeniging doorbrachten, verminderden de zoo schitterend begonnen bijeenkomsten zoodanig, dat zij ten laatste bijna geheel zijn achterwege gebleven. Niettegenstaande deze onaangename ondervinding, bestaat het voornemen nogmaals deze wekelijksche bijeenkomsten, gedurende den aanstaanden winter te beproeven.

Volksboekery, Geschenken, enz. — Hadden wij, bij het opstellen van ons jaarlijksch verslag van het vorige bestuurjaar redenen ons innig spijt uit te drukken over de weinige medewerking, welke wij ondervonden voor het tot stand brengen onzer kostelooze volksboekery, thans mogen wij ons verheugen over de menigvuldige en aanzienlijke geschenken voor deze instelling.

Den 18 november 1877 is de boekery voor het publiek geopend door een bezoek van een groot getal leden en het houden eener redevoering door den heer De Swarte, voorzitter der Afdeeling.

In het belang der boekerij hebben wij in ons lokaal « het Burgondisch kruis » eene bus geplaatst, welke sedert den 28 juli laatstleden de som heeft opgebracht van fr. 22,65.

Gelijk wij in ons vorig verslag hebben medegedeeld, is door ons aan het Gemeentebestuur een verzoekschrift gezonden voor het voegen van eenen leergang van werktuigen scheikunde bij de lessen van Stadsteekenschool. Wij achten ons gelukkig dat dit verzoek is aanhoord, en er bevelen zijn gegeven voor het aankopen der noodige werktuigen.

Met den aanvang der avondschool voor volwassenen zal dit nuttig onderwijs een begin nemen.

Belooningen aan het onderwijs. — Ten einde het onderwijs van volwassenen meer en meer aan te moedigen, hebben wij aan de zes ijverigste leerlingen van bovengenoemde avondschool, prijzen uitgelooft, bestaande uit de « Werkdadige Meetkunde » van De Vylder en het « Handboek van Volksonderwijs » van Chairgrasse.

De uitreiking dezer prijzen heeft op de laatste openbare voordracht plaats gehad en werd door het publiek op zulke wijze toegejuicht, dat het onmogelijk zou wezen hiervan eene beschrijving te geven. Onnoodig dus te zeggen dat de Afdeeling, door dit bewijs van belangstelling in het onderwijs, bij het volk hoog in aanzien is gestegen.

Bewaarschool. — Nog steeds blijft het inrichten eener bewaarschool voor kinderen van 3 tot 6 jaren onaangevoerd; doch wij twijfelen niet of een dusdanig gesticht zal eerlang verrijzen.

Hierdoor zou het onderwijs voor jongens, voor eene kleine stad, om zoo te zeggen *volledig* zijn.

Middelbare school voor meisjes. — Het onderwijs voor meisjes daarentegen verkeert in eenen deerniswaardigen

toestand. Wel is waar bestaat er voor hen eene lagere gemeenteschool; doch dit onderwijs kan niet als voldoende gehouden worden, omdat het niet voorziet in de behoeften van den minderen burger, die zijnen kinderen gaarne een goed en degelijk onderwijs zou willen verschaffen, en de middelen mist om de onkosten te dragen, welke het bezoeken eener dergelijke school, in eene andere stad gevestigd, vereischt.

Dit was reeds sedert twee jaren door de liberale vereeniging onzer stad begrepen, en een verzoekschrift was door haar aan den Gemeenteraad gezonden; doch er werden nog geene voorbereidselen gemaakt tot de verwezenlijking dezer dringende noodzakelijkheid; zelfs scheen het verzoekschrift, zoo niet in de scheurmand geworpen, dan toch onder het stof bedolven te zijn.

Als voorstanders van onderwijs achtten wij het ons eenen plicht, de gedachten onzer Gemeenteraadsheeren nogmaals op het nut dezer instelling te vestigen, en zonden, den 30 december ll., een verzoekschrift door al de leden onderteekend.

Dit had de gewenschte uitwerkselen.

Den 12 april daarop volgende werd er in openbare Gemeenteraadsvergadering tot het stichten eener middelbare school voor meisjes besloten.

Voorzeker is het eene schoone daad voor onzen Gemeenteraad om eene dusdanige beslissing te nemen, indien men de weinige geldmiddelen, waarover te beschikken valt, in aanmerking neemt.

Wij hopen dan ook met het volste vertrouwen te mogen rekenen op de medewerking van het tegenwoordig verlicht Staatsbestuur, benevens van alle invloedhebbende personen, ten einde in werkelijkheid te bezitten datgene waarvan nog slechts woordelijk sprake is.

Medewerking aan het Nieupoortsch Jaarboekje. — Onder de menigvuldige werkzaamheden, te veel om ze allen op te sommen, hebben wij ook besloten eene behulpzame hand te bieden aan het sedert 16 jaren verschijnend Nieupoortsch Jaarboekje.

Dit werkje, hoewel zeer gering, was op het punt te niet te gaan. Met onze medewerking te verleen zal het niet alleen regelmatig blijven verschijnen, maar ook eene plaats mogen bekleeden nevens zooveel dergelijke werkjes.

Om zoo ver te geraken hebben wij eenen oproep gedaan aan alle gekende Vlaamsche schrijvers en dichters, en deze poging is zoo volkomen gelukt dat het onmogelijk zal zijn dit jaar al het toegezondene te kunnen mededeelen, niettegenstaande het grooter formaat dat aan dit werkje is toegebracht.

Het Nederlandsch in de Athenæums, enz. — De billijkheid inziende van het verzoekschrift uitgaande van het Algemeen Bestuur en gericht aan de Kamers der Volksvertegenwoordigers, ten einde eene rechtvaardige evenredigheid te brengen in het aanleeren der Nederlandsche taal in de Athenæums en middelbare scholen des Rijks, dachten wij het noodig dat elke ware Vlaming zich bij dit verzoek aansluite en deden te dien einde dezelfde vraag, het Nederlandsch in alle bestuurlijke zaken erbij verzoekende.

Nederlandsch Tooneel. — De tooneelkundige maatschappij van *Vroescepe dinne*, heeft de door ons aangeboden belooningen, waarvan wij in ons vorig verslag melding maakten, niet aanvaard, uit reden zij haren ondergang door deze belooningen te gemoet zag!.....

Hierdoor achten wij ons, tegenover deze maatschappij, ontslagen van de verplichtingen, welke in artikel 2 van ons plaatselijk reglement en artikel 16-6° der Algemeene Grondslagen beschreven zijn.

Onderstand. — Met het oog op de feesten, welke wij wenschen in te richten ter gelegenheid van het 25jarig bestaan onzer Staatsmiddelbare-school, waartoe de Gemeenteraad op 30 september 1854 besloot, deden wij aan het Stadsbestuur het verzoek, meerderen onderstand dan het verlichten van Stadszaal bij iedere onzer voordrachten, te verleen.

Tot heden hebben wij hierop nog geen antwoord ontvangen.

Ook wendden wij ons tot de maatschappij *l'Avenir*, te Gent, denkende dat zij, met den vrijen penning, welke door zoo menigen vreemdeling, zoowel van hier als andere plaatsen, bij de talrijke feesten in hare stad wordt opgeofferd, ook buiten het verlichte Gent zou willen nut stichten; doch vruchteloos..... *Help u zelven*, is waarschijnlijk hare zinspreuk.

Gelukkig dat er andere weldenkenden zijn, die maar al te wel begrijpen dat het op de uithoeken van het rotte Vlaanderen meer dan elders, noodig is den vooruitstrevenden mannen de behulpzame hand te leenen.

Om dit te bewijzen, wijzen wij met fierheid op de milde gevers voor onze boekerij.

Geldmiddelen. — Zooals uit onze rekening blijkt, is ons batig slot in een aanzienlijk schadelijk slot veranderd.

Wij kunnen en mogen nochtans onze werkzaamheden niet verminderen, willen wij eenig nut stichten.

Met het volste vertrouwen hopen wij dan ook op den welwillenden onderstand van het Algemeen Bestuur, alsmede van elke andere inrichting of personen die het zich ten plicht achten hunne penningen tot nut van 't algemeen te besteden.

Medewerking. — Een verblijdend verschijnsel mogen wij niet nalaten mede te deelen. Over het algemeen bestaat er

in onze kleine stad gebrek aan goeden wil voor het bespelen van het klavier bij het uitvoeren van zang- of muziekstukken. Wel zijn er vele dames, die dit talent bezitten, maar weinige, om niet te zeggen geene, hadden tot heden hunne kennis in het openbaar durven verleenen.

Deze vrees of liever dit vooroordeel is bij ons gedeeltelijk geweken, en met veel vreugde zeggen wij dat het weldra geheel zal verdwijnen. Wij zwaaien hierom alle eer en lof toe aan Mevrouw Meynne-Verschoore, die de eerste is geweest in onzen kring, om te bewijzen dat ook de vrouw zich boven alle kleingeestigheden kan verheffen, en begint te beseffen dat, door het genoeglijke bij het nuttige te voegen, ook zij kan bijdragen tot opbeuring van het diepgevallene Vlaamsche volk.

Met onzen hartelijken dank te betuigen aan *allen* die hebben medegewerkt tot het welslagen onzer ondernemingen, en de hoop te uiten dat het werk van volksonderwijs en volksbeschaving door iedereen zal ondersteund en bijgestaan worden, sluiten wij ons jaarlijksch verslag.

De Schrijver-Verslaggever,
G. DINGENS.

Verslag der Volksboekery.

Mochten wij verleden jaar met genoegen aankondigen dat de oproep van het Bestuur tot het stichten eener Vlaamsche volksboekery, veel bijval verwierf, numogen wij met nog inniger voldoening zeggen dat onze nieuwe inrichting bij de werkende klass eenen aanmoedigenden aantrek vindt.

Gedurende den verleden winter zijn er, bijzonderlijk door werklieden, die naar geestesvoedsel verlangen, 258 boekwerken gelezen, waaronder 6 werken handelende over

de vaderlandsche geschiedenis, 4 over kunsten en ambachten, 3 over wetenschappen en 19 over reisverhalen.

De overige 226 zijn romans, novellen en verhalen.

Geeft het eerste gedeelte van een jaar (want onze boekerij is slechts op het einde van november geopend), eenen zoo onverwachten uitslag, wat mogen wij dan van de toekomst al niet te gemoet zien?

Maar willen wij dat onze volksboekerij meer en meer bezocht worde, dat zij al het mogelijke nut stichte, dat zij den werkman den weg naar kroeg en braspartij doe vergeten, dan moeten wij den lezers meer en meer boeken ter beschikking stellen.

Daarom wakkerden wij verleden jaar, bij het eindigen van ons verslag, de leden onzer Afdeeling krachtig aan om het hunne te willen bijbrengen.

De heeren Kesteloot-Van Driessche en De Brauwere-Kesteloot deden ons een tweede geschenk, de eerste van 15 en de tweede van 2 boeken; verder kregen wij van den heer L. Loppens 14 boeken, van den heer Bourgoignie 15 boeken, van den heer Van Zijpe 11 boeken; de heer De Puydt kocht er een twintigtal aan.

De heeren Van Wilder van Gent, De Jaegher en Hinderickx van Brugge, Sevens van Lapscheure, Crombez van van St-Nikolaas, Aug. Van Troyen van Vlissingen, begiftigden ons allen met verscheidene boeken.

De ondergeteekende, ook zijn klein aandeel tot dit groot-sche werk van volksbeschaving willende bijbrengen, gaf 15 boekwerken.

Maar eenen bijzonderen dank zijn wij verschuldigd aan den heer Oswald de Kerchove, provinciaal raadslid te Gent, thans gouverneur van Henegouwen, voor de milde gift van vijf-en-veertig frank, die hij ter ondersteuning onzer boekerij schonk.

Ook moeten wij onzen dank betuigen aan de volgende heeren voor hunnen geldelijken onderstand : P. Senave van Madrid gaf 20 frank, D. Verstraete en L. Houtsaegeer van Ramscappelle, bij Nieupoort, gaven 24 frank 50 cent., Hector Meynne van Nieupoort schonk 10 frank.

Dank aan de geschenken en de door het tegenwoordig Bestuur aangekochte boekwerken, hebben wij onze verzameling met ruim 200 werken vermeerderd, en wij mogen u zeggen dat wij nu reeds eene boekerij van 600 boekdeelen bezitten.

De Boekbewaarder,
D. JACQUART.

Rekening van het dienstjaar 1877-1878.

ONTVANGSTEN :

Batig slot van het vorige jaar	Fr.	64 08
Aandeel in de bijdragen der leden.	"	133 00
Toelage van het stadsbestuur	"	60 00
Toelage van het Algemeen Bestuur voor de gewone werkzaamheden der Afdeeling	"	75 00
Vergoeding van het Algemeen Bestuur voor het inzamelen der bijdragen van de leden.	"	14 60
Idem voor het zenden der uitgaven aan de leden	"	13 42
Totaal der ontvangsten.	Fr.	362 10

UITGAVEN :

Openbare voordrachten	Fr.	338 60
Voordrachten onder leden	"	48 35
Pianohuur (8 maanden)	"	100 00
Drukkosten	"	78 80
Belooningen aan het onderwijs	"	21 00
Aankoop van een spreekgestoelte.	"	25 00
Bureelkosten	"	33 20
Bode	"	30 00
Totaal der uitgaven.	Fr.	734 95
Totaal der ontvangsten.	"	362 10
Schadelijk slot.	Fr.	372 85

Boekerij.

ONTVANGSTEN :

Batig slot van het vorige jaar	Fr.	1 79
Buitengewone toelage van het Algemeen Bestuur	"	100 00
Van den heer Oswald de Kerchove	"	55 00
" " Verstraete en Houtsaeger.	"	24 50
" " P. Senave (Madrid, Spanje)	"	20 00
" " Hector Meynne	"	10 00
" " P. De Swarte	"	5 00
" " P. De Mey	"	5 00
" " A. Meynne-Verschoore.	"	5 00
Gelicht uit de bus geplaatst in het lokaal	"	22 00
Van eenen onbekende	"	2 20
Totaal der ontvangsten.	Fr.	259 49

UITGAVEN :

Aankoop van boeken	Fr.	189 40
Inschrijving op verschillende boekwerken	"	37 18
Inbinden van boeken	"	98 50
Drukkosten	"	19 80
Inschrijving op bestendige uitgaven.	"	18 35
Aan verschillende toezendingen betaald.	"	14 25
Totaal der uitgaven	Fr.	377 48
Totaal der ontvangsten.	"	259 49
Schadelijk slot.	Fr.	128 99

De Schatbewaarder,

F. A. DE BRAUWERE-KESTELOOT.

Voorgelezen en goedgekeurd in algemeene vergadering
van 6 october 1878.

De Schrijver,
G. DINGENS.

De Voorzitter,
P. F. DE SWARTE.

Bestuur der Afdeeling Nieupoort voor 1878-1879.

P. F. DE SWARTE, *voorzitter*; J. RINGOOT, *eerste* en L. GOMMERS (zoon), *tweede schrijver*; F. A. DE BRAUWERE-KESTELOOT, *schatbewaarder*; D. JACQUART, *boekbewaarder*; L. DE JAEGHER-MEYNE en E. MEYNE, *bestuurleden*.

Verslag van het Bestuur der Afdeeling Wetteren.

(OCTOBER 1877 — OCTOBER 1878.)

De werkingen onzer Afdeeling worden met ijver en vlijt voortgezet. Onze voordrachten genieten eenen onverhoopten bijval en de volksbibliotheek wordt hoe langer hoe drukker bezocht.

Gedurende het afgelopen jaar gaven wij vier concerten met voordracht, die langzamerhand meer en meer in den smaak der bevolking vallen en eenen heilzamen invloed op deszelfs geest uitoefenen.

Op 13 januari ll. sprak de heer Heynderickson, in de zaal van den Ouden Keizer, over de *Gentsche Vrijdagmarkt*; mejuffer Leonie Tandt, de heeren Gustaaf Maes en Pieter Gillis, alle van Wetteren, benevens onze verdienstelijke zangmaatschappij *de Scheldezonnen*, vervulden op merkwaardige wijze het muzikaal gedeelte van het feest.

Op 3 februari daarna, mochten wij in ons midden hooren den heer Hippoliet Temmerman, leeraar bij de Model-school te Brussel. De geleerde spreker handelde over *den Oorlog in het Oosten* en verwierf alhier eenen ongemeenen